

13.9.2025 KMV-lehti

Ihmisiä sunnuntaina – Milja Viidan elokuvainstallaatio avaa ajan ja ihmisyyden kerrostumia Serlachius Kartanolla

Serlachius Kartano esittelee Milja Viidan seitsenvuotisen taideprojektin, joka on runollinen tutkielma ajasta ja ihmisyydestä

Mänttä-Vilppulassa Serlachius Kartanolla on 13. syyskuuta alkaen esillä kuva- ja mediataiteilija Milja Viidan vaikuttava elokuvainstallaatio Ihmisiä sunnuntaina. Teos on runollinen ja syvälinen tutkielma ajasta, historiasta ja ihmisyydestä, sekä siitä, mitä jää jäljelle, kun kaikki muu katoaa.

Viidan teos ammentaa inspiraationsa saksalaisesta klassikkoelokuvasta Menschen am Sonntag (1930), joka kuvasi nuorten aikuisten vapaa-aikaa Berliinissä juuri ennen natsismin nousua. Viita kysyy: oppiiko ihminen historiasta mitään, vai toistuvatko samat virheet aina uudelleen? Teos on syntynyt seitsemän vuoden aikana, aikana jolloin Euroopassa on jälleen nähty äärioikeiston nousua ja kansainvälisiä kriisejä.

”Halusin pysäyttää hetken ja fokusoida tähän aikaan. Me emme tiedä, mihin olemme menossa, mutta voimme katsoa, missä olemme nyt”, Viita sanoo.

Analoginen elokuva fyysisenä kokemuksena

Ihmisiä sunnuntaina on kuvattu 35 millimetrin filmille, ja se esitetään Serlachius Kartanolla filmiprojektorilla fyysisenä, analogisena kokemuksena. Viita on kehittänyt suuren osan materiaalista itse, ja teoksen esittäminen vaatii projektionistien läsnäoloa ja käsityötä.

”Filmi elää joka kerta, kun se kulkee projektorin läpi. Se saa jälkiä, jotka näkyvät kuvassa. Se on osa teoksen luonnetta, hauraus ja ainutkertaisuus”, Viita kertoo.

Teos koostuu kymmenestä henkilökuvasta, jotka on kuvattu yhdellä otolla käsikäyttöisellä kameralla. Kuvattavat ovat Viidan lähipiiristä, mutta he pysyvät teoksessa anonyymeina.

”Haluan antaa katsojalle vapauden tulkita. Kun henkilö katsoo kameraan neljän minuutin ajan, syntyy kohtaaminen, joka voi olla voimakas ja jopa hämmentävä”, Viita kuvailee.

Yksi kuvattavista on jonglööri, jonka esiintyminen kiteyttää teoksen jännitteen: pysykö kaikki ilmassa vai putoaako jokin? ”Se on kuin kysymys koko elämästä”, Viita sanoo.

Musiikki ajattomuuden kielenä

Teoksessa kuullaan Johann Sebastian Bachin E-mollipreludi, jonka säveltäjä kirjoitti 300 vuotta sitten omalle lapselleen. Musiikki soi sekä kirkkouruilla että haitarilla muistuttaen, että ihminen osaa myös luoda kauneutta.

”Musiikki on universaali kieli, joka yhdistää vuosisatoja. Se tuo toivoa ja lohtua”, Viita sanoo.

”Lyyrinen ja merkityksellinen teos”

Näyttelyn kuraattorina toimii amanuenssi Tomi Moisio, joka kuvaa projektia poikkeukselliseksi: ”Teos on lyyrinen, vaikeasti artikuloitava, mutta sitäkin merkityksellisempi. Se käsittelee ajankulua, historian jälkiä ja ihmisen paikkaa maailmassa”.

Viita kokee Serlachius Kartanon tilan täydelliseksi teokselleen, sillä tila on intiimi, lämmin ja materiaalit tukevat teosta. ”On puulattiat, valo ja rauha. Täällä on hyvä olla.”

Näyttely mahdollisti myös teoksen valmistumisen. ”Ilman tätä paikkaa olisin ehkä työstänyt teosta vieläkin. Deadline toi fokuksen ja mahdollisti rahoituksen. Serlachius uskoi tähän, ja se merkitsi paljon”, sanoo Viita.

Ihmisen aika ja luonnon aika

Teos rinnastaa ihmisen ajan ja luonnon ajan. Viita pohtii, kuinka ihmisen elämä on vain silmänräpäys luonnon mittakaavassa. Hän on viime vuosina siirtynyt lineaarisesta aikakäsityksestä kohti syklisyyttä, kohti ajatusta, että kaikki palaa, mutta eri muodossa.

”Ajasta on tullut minulle kaunis ajatus, ei enää ahdistava. Se on rajallisuutta, mutta myös jatkuvuutta”, Viita sanoo.

Ihmisiä sunnuntaina ei tarjoa nopeita juonenkäänteitä tai actionia. Se vaatii aikaa ja keskittymistä ja palkitsee katsojan erityisellä kokemuksella.

Nykyajassa on harvinaista katsoa toista ihmistä neljän minuutin ajan. Siinä syntyy kohtaaminen, joka voi muuttaa jotain katsojassa”, Viita sanoo.

Näyttely on avoinna Serlachius Kartanolla 13.9.2025 – 3.5.2026. Elokuva kestää 73 minuuttia ja esitetään filmiprojektorilla. Teos on osa Serlachius-museoiden syksyn 2025 ohjelmistoa.